

**Огляд
кондитерського ринку України
за 2012 рік**

Зміст

Резюме	4
1. Загальна характеристика галузі	6
Характеристика видів діяльності та видів продукції	6
Загальносвітові тенденції	7
Тенденції українського ринку	12
2. Аналіз основних гравців на ринку	16
Основні відомості про гравців на ринку	16
Фінансовий аналіз основних гравців на ринку	17
3. Проблеми та перспективи розвитку галузі	23

Резюме

Кондитерська галузь є однією з найбільш розвинутих у харчовій промисловості України. Поточні обсяги виробництва продукції галузі дозволяють не тільки забезпечувати потреби внутрішнього ринку, а й створюють значний експортний потенціал (українські кондитери експортують свою продукцію у більш ніж 50 країн світу).

За останніми наявними даними, обсяг світового кондитерського ринку за 2007-2011 рр. зріс на 3,2% та склав близько 157,64 млрд. дол. США. Обсяг споживання кондитерських виробів у 2007-2011 рр. демонстрував середньорічні темпи зростання на рівні 2,1% та досяг 15,15 млн. т. за підсумками 2011 року. Ураховуючи специфіку кондитерських виробів, які не є товарами першої необхідності, попит на них залежить від рівня доходу споживачів. У зв'язку з цим, найвищим показником споживання солодошів на душу населення характеризуються країни Європи.

Висока конкуренція на світовому ринку спонукає виробників кондитерської продукції шукати нові підходи для отримання популярності серед споживачів. Даний процес відбувається у таких напрямках, як виробництво продукції з дотриманням усіх вимог громадських, екологічних, торговельних та інших організацій, виробництво продукції категорії «преміум», пристосування до нових норм законодавства та ін.

Наразі відбувається зростання світового кондитерського ринку. Головними драйверами розвитку солодкої промисловості виступають зростання загальної кількості населення на планеті та підвищення рівня доходів споживачів, що, в свою чергу веде до зростання обсягу витрат на споживання. Найбільша ринкова частка належить європейським країнам, при цьому найбільш перспективним ринком є Азійсько-Тихоокеанський регіон, що у 2007-2012 рр. характеризувався зростанням кількості населення та ВВП в країнах, що розвиваються. За прогнозами консалтингової фірми *Lucintel*, до 2018 року світовий кондитерський ринок досягне обсягу 176 млрд. дол. США з середньорічними темпами зростання 3%, причому найбільше зростання буде демонструвати шоколадний сегмент.

Протягом 2010-2012 рр. в Україні спостерігалось поступове зростання обсягу реалізації продукції харчової промисловості, і така тенденція продовжиться і надалі. Частка кондитерської галузі в реалізації харчової продукції за підсумками 2012 року склала близько 15%, при цьому лідером у даному сегменті було виробництво борошняних кондитерських виробів.

У 2012 році виробництво кондитерської продукції в Україні зросло приблизно на 1%, при цьому знизився обсяг вироблених цукрових кондитерських виробів, що пов'язано з уведенням наприкінці 2011 року ввізних мит на даний вид продукції з боку Російської Федерації. При цьому експорт солодошів в Україні значно перевищує імпорту, що пов'язано з лояльністю споживачів до вітчизняних виробників завдяки нижчим цінам на продукцію порівняно з іноземною за приблизно однакового рівня якості.

У структурі зовнішньої торгівлі кондитерською продукцією домінуючу частку займає Російська Федерація, обсяг імпорту з якої різних видів кондитерської продукції оцінюється на рівні від 51 до 66%, а обсяг експорту – від 54 до 74%. Значні частки в структурі українського імпорту також займають такі країни, як Німеччина, Польща та Італія, у структурі експорту – Казахстан, Білорусь та Азербайджан.

Зважаючи на запровадження торговельних обмежень, українська кондитерська галузь у 2012 році працювала в умовах пошуку нових ринків. При цьому європейський ринок солодошів є поки що закритим для українських виробників, зважаючи на високі митні тарифи (35-48%) та розбіжності у підходах до сертифікації продукції. Що стосується внутрішнього ринку, то його розвиток стимується зниженням купівельної спроможності населення на тлі погіршення економічної ситуації в країні.

Основними гравцями на українському кондитерському ринку є Кондитерська Корпорація «ROSHEN», Компанія «КОНТІ», Компанія «АВК», Корпорація «Бісквіт-Шоколад», Житомирська кондитерська фабрика «ЖЛ», Компанія «Nestlé», Компанія «Craft Foods», ПАТ «Полтавакондитер», кондитерська фабрика «Лагода» та ЗАТ «Одесакондитер».

У структурі оборотних активів кондитерських підприємств України переважає дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, що пов'язано зі специфікою роботи з роздрібними торговельними мережами. Пасиви підприємств кондитерської галузі формуються переважно за рахунок власного капіталу та поточних зобов'язань, причому обсяг останніх є досить значним.

За фінансовими результатами лідерами за підсумками 2012 року стали «КОНТІ», «АВК» та Вінницька КФ, чистий прибуток яких склав 268,34 млн. грн., 166,87 млн. грн. та 67,73 млн. грн. відповідно. При цьому майже всі великі кондитерські підприємства завершили 2012 рік з позитивним фінансовим результатом. Боргове навантаження на підприємства кондитерської галузі перебуває на середньому рівні, а рентабельність діяльності українських кондитерів знаходиться у прийнятних межах. Найвищу рентабельність капіталу за підсумками 2012 року мала компанія «АВК» (21,32%), найвищу рентабельність активів – кондитерська фабрика «Світоч» (9,01%). Ліквідність підприємств галузі в цілому перебуває на достатньому рівні, за винятком 4 фабрик компанії «ROSHEN» та фабрики «Харків'янка».

У 2013 році можна очікувати деяке послаблення позицій українських виробників у шоколадному сегменті у зв'язку з прийняттям Закону «Про внесення змін до Митного тарифу України», який передбачає підвищення з 5% до 10% ставок ввізного мита на ряд товарних позицій, що виступають сировиною для кондитерської галузі (какао-порошок), а також на кондитерське обладнання (хлібопекарські та кондитерські печі). Підвищення вартості сировини та обладнання відповідним чином має відобразитись на вартості продукції.

Українська кондитерська галузь є залежною від експорту, тому запровадження торговельних обмежень з боку країн Митного союзу негативно впливає на її динаміку та зумовлює пошук нових ринків. Українські виробники також наражаються на високі політичні ризики, підтвердження чому слугує заборона в серпні 2013 року на ввезення продукції компанії «ROSHEN» на територію Російської Федерації. При цьому в разі підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС, відповідно до якої митні тарифи країн Євросоюзу на українську продукцію суттєво знижуються, для вітчизняних кондитерів відкриється найбільш місткий регіональний ринок, що стимулюватиме вітчизняну галузь до нарощування обсягу виробництва.

З іншого боку, кондитерський ринок Євросоюзу є досить насиченим, що потребує від українських виробників розширення власного асортименту, а також приведення якості продукції до європейських стандартів, причому для конкурування з європейською продукцією не тільки на зовнішньому ринку, а й на внутрішньому. При цьому вітчизняні кондитери поступово відкривають виробничі майданчики на території інших країн, таким чином кондитерська галузь має всі шанси стати першою транснаціоналізованою в Україні.

Наразі кондитерський ринок України є висококонкурентним та насиченим. Більшу частину продукції виробляють та реалізують 5-10 кондитерських компаній. На нашу думку, у наступні декілька років рівень концентрації українського кондитерського ринку підвищуватиметься, оскільки головною передумовою розвитку галузі є удосконалення виробництва, що потребує значних капітальних інвестицій, які є непомітними для дрібних кондитерських виробників.

1. Загальна характеристика галузі

Кондитерська галузь є однією з найбільш розвинутих у харчовій промисловості України. Поточні обсяги виробництва продукції галузі дозволяють не тільки забезпечувати потреби внутрішнього ринку, а й створюють значний експортний потенціал (українські кондитери експортують свою продукцію у більш ніж 50 країн світу). Підприємства галузі є активними споживачами вітчизняної сільськогосподарської сировини – борошна, цукру, молока тощо, а їх асортимент охоплює практично всі групи кондитерських виробів.

Характеристика видів діяльності та видів продукції

Види діяльності в кондитерській галузі України визначаються Класифікацією видів економічної діяльності (ДК 009:2010), затвердженої Наказом Держспоживстандарту України №457 від 11.10.2010 р. Класифікацію основних видів діяльності в кондитерській промисловості наведено в табл. 1.1.

Табл. 1.1. Класифікація основних видів діяльності в кондитерській промисловості

Код за КВЕД	Назва виду діяльності	Код за NACE (Rev. 1.1) ¹
10.71	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	15.81
10.72	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	15.82
10.82	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	15.84

Продукція кондитерської галузі умовно поділяється на борошняні, шоколадні та цукрові кондитерські вироби. Класифікація видів продукції кондитерської галузі здійснюється відповідно до Номенклатури продукції промисловості, затвердженої Наказом Держкомстату² України від 30.08.2002 р. №320. Класифікацію основних видів кондитерської продукції наведено в табл. 1.2.

Табл. 1.2. Класифікація основних видів кондитерської продукції за НПП

Код за НПП	Найменування продукції
15.81	Вироби хлібобулочні, торти та тістечка нетривалого зберігання
15.81.1	Вироби хлібобулочні, тістечка та здобні хлібобулочні вироби
15.81.12	Торти і вироби кондитерські; вироби хлібобулочні інші з доданням підсолоджувальних речовин
15.82	Вироби сухарні, печиво та здобні хлібобулочні вироби тривалого зберігання
15.82.1	Вироби сухарні, печиво та здобні хлібобулочні вироби тривалого зберігання
15.82.12	Пряники і вироби аналогічні; печиво солодке; вафлі
15.82.13	Хлібобулочні і борошняні кондитерські вироби, інші
15.84	Какао, шоколад і вироби кондитерські з цукру
15.84.2	Шоколад та вироби кондитерські шоколадні цукрові
15.84.21	Шоколад та інші харчові продукти готові, з вмістом какао (крім какао-порошку підсолодженого), у пакуваннях масою більше 2 кг
15.84.22	Шоколад та інші продукти харчові готові з вмістом какао, в брикетах, пластинах чи плитках, крім какао-порошку підсолодженого
15.84.23	Вироби кондитерські з цукру (включаючи білий шоколад) без вмісту какао

¹ Statistical Classification of Economic Activities in the European Community, Rev. 1.1 (2002)

² Державний комітет статистики України. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

При формуванні показників зовнішньої торгівлі кондитерськими виробами використовується Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД). Основні види кондитерської продукції за УКТЗЕД наведено в табл. 1.3.

Табл. 1.3. Класифікація основних видів кондитерської продукції за УКТЗЕД

Код за УКТЗЕД	Найменування продукції
1704	Кондитерські вироби з цукру (включаючи білий шоколад), без вмісту какао
1806	Шоколад та інші готові харчові продукти з вмістом какао
1905	Хлібобулочні, борошняні кондитерські вироби, з вмістом або без вмісту какао

Загальносвітові тенденції

За останніми наявними даними, обсяг світового кондитерського ринку за 2007-2011 рр. зріс на 3,2% та склав близько 157,64 млрд. дол. США (див. табл. 1.4). Обсяг споживання кондитерських виробів у 2007-2011 рр. демонстрував середньорічні темпи зростання на рівні 2,1% та досяг 15,15 млн. т. за підсумками 2011 року.

Табл. 1.4. Обсяги світового кондитерського ринку за підсумками 2011 року, за даними *Candy Industry*³

№	Країна	Продажі, млрд. дол. США	У % до обсягу світового ринку
1	США	32,30	20,49%
2	Бразилія	12,50	7,93%
3	Великобританія	12,70	8,06%
4	Росія	11,80	7,49%
5	Китай	10,40	6,60%
6	Німеччина	12,20	7,74%
7	Японія	9,80	6,22%
8	Франція	7,60	4,82%
9	Італія	5,90	3,74%
10	Мексика	4,70	2,98%
	Інші	37,74	23,94%
	Усього ТОП-10	119,90	76,06%
	Усього	157,64	100,00%

Як бачимо, на 10 найбільших за обсягами продажу кондитерських виробів країн припадає близько 76% світового ринку. До них належать як країни з високим рівнем споживання (Великобританія, Франція, США), так і країни з доволі містким ринком (Росія, Китай). Останні шляхом підвищення рівня платоспроможного попиту населення мають можливість значно розширити власні ринки кондитерської продукції.

Ураховуючи специфіку кондитерських виробів, які не є товарами першої необхідності, попит на них залежить від рівня доходу споживачів. У зв'язку з цим, найвищим показником споживання солодощів на душу населення характеризуються країни Європи. Найбільше цукрових кондитерських виробів споживають у Швеції, Фінляндії та Данії (рис. 1.1), шоколадної продукції – у Швейцарії, Норвегії та Великобританії (рис. 1.2), борошняних кондитерських виробів – у Нідерландах, Бельгії та Італії (рис. 1.3).

³ <http://www.candyindustry.com>

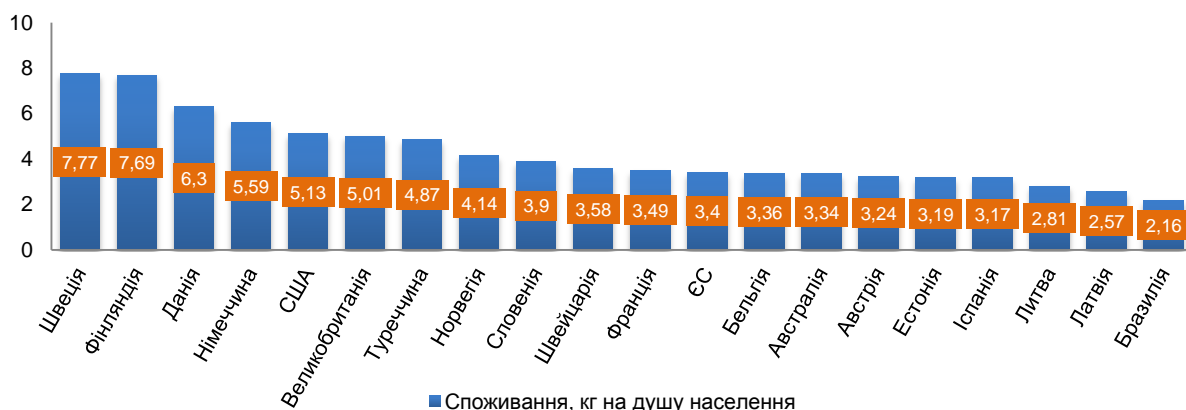

Рис. 1.1. ТОП-20 країн за споживанням цукрових кондитерських виробів у 2011 році, за даними CAOBISCO⁴

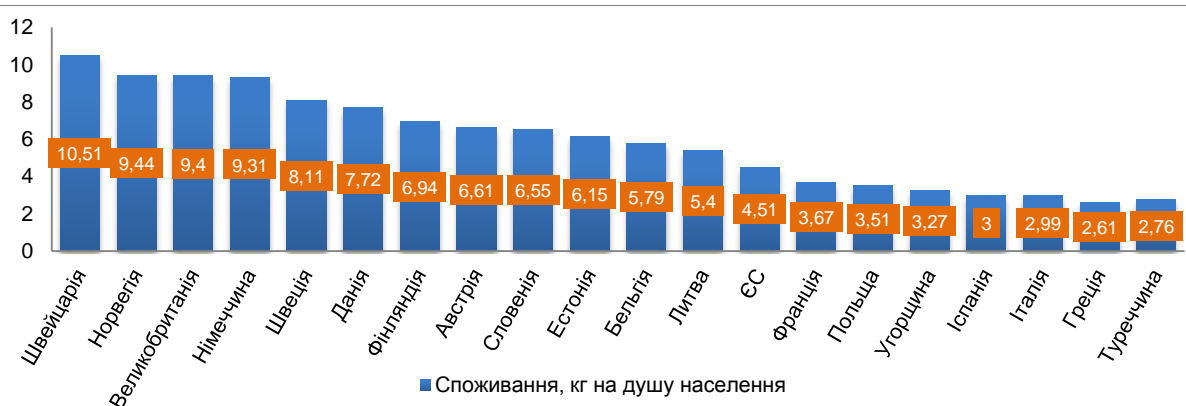

Рис. 1.2. ТОП-20 країн за споживанням шоколадних кондитерських виробів у 2011 році, за даними CAOBISCO

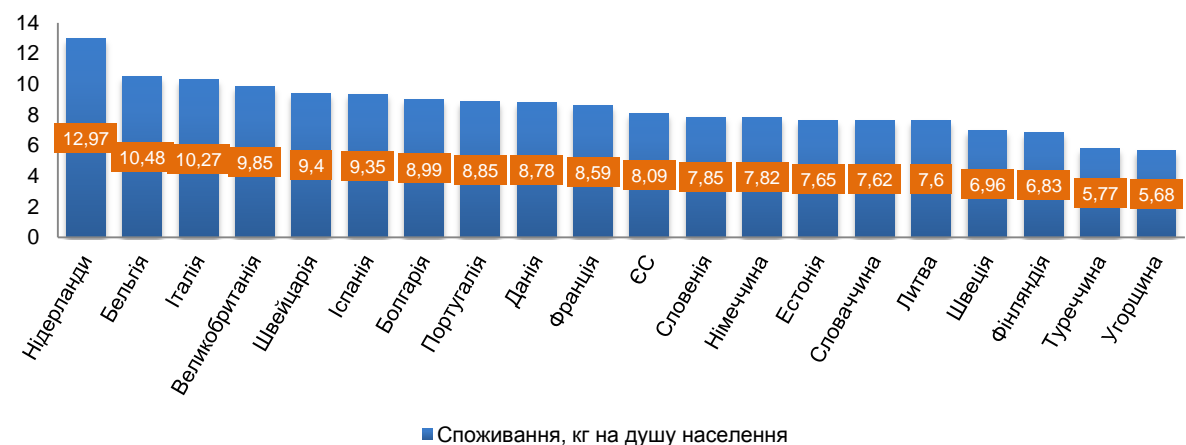

Рис. 1.3. ТОП-20 країн за споживанням борошняних кондитерських виробів у 2011 році, за даними CAOBISCO

Міжнародна торгівля на кондитерському ринку є достатньо розвиненою, що зумовлює високі обсяги експорту та імпорту продукції. Обсяг загального експорту кондитерських виробів за підсумками 2011 року оцінюється на рівні 30,99 млрд. дол. США, при цьому найбільшим експортером солодоців з обсягом експорту 3,26 млрд. дол. США та часткою 10,52% від загального експорту в 2011 році були США (див. табл. 1.5). Також значний обсяг кондитерської продукції в 2011 році було експортовано з Росії та Китаю (1,97 млрд. дол. США та 1,78 млрд. дол. США відповідно). Україна з обсягом експорту вартістю 189,44 млн. дол. США та часткою 0,61% посіла 36-е місце.

⁴ <http://caobisco.eu/>

Табл. 1.5. Обсяги світового експорту кондитерських виробів у 2011 році, за даними *UN Comtrade*⁵

№	Країна-експортер	Обсяг, тис. т	Вартість, млн. дол. США	У % до загального обсягу
1	США	2 794,89	3 262,46	10,52%
2	Росія	2 450,69	1 973,78	6,37%
3	Китай	2 598,09	1 777,05	5,73%
4	Індонезія	2 346,24	1 644,02	5,30%
5	Нігерія	1 445,65	1 389,02	4,48%
6	Південна Корея	1 735,14	1 261,03	4,07%
7	Японія	1 530,80	1 258,24	4,06%
8	Великобританія	1 075,81	1 188,67	3,83%
9	Канада	1 417,83	1 129,22	3,64%
10	Малайзія	1 836,05	1 041,11	3,36%
	Усього ТОП-10	19 231,20	15 924,60	51,37%
	Усього	34 194,05	30 997,98	100,00%

Найбільшим імпортером солодоців у 2011 році була Бразилія, частка якої в загальносвітовому експорті склала 38,07% (див. табл. 1.6). Україна з обсягом імпорту вартістю 167,6 млн. грн. та часткою 0,54% посідає 29-у сходинку серед найбільших імпортерів.

При цьому слід зазначити, що світовий експорт кондитерських виробів є менш концентрованим, ніж імпорт, – на частку 10 найбільших імпортерів припадає близько 69% загального експорту, в той час як на 10 найбільших експортерів – 51,37% загального імпорту. Це свідчить про високий рівень конкуренції між головними експортерами кондитерської продукції.

Табл. 1.6. Обсяги світового імпорту кондитерських виробів у 2011 році, за даними *UN Comtrade*

№	Країна-імпортер	Обсяг, тис. т	Вартість, млн. дол. США	У % до загального обсягу
1	Бразилія	16 941,41	11 794,69	38,07%
2	Таїланд	3 643,68	2 724,17	8,79%
3	Австралія	1 713,75	1 227,87	3,96%
4	Німеччина	467,24	1 121,87	3,62%
5	Китай	557,72	876,00	2,83%
6	Мексика	667,66	869,60	2,81%
7	Великобританія	596,48	730,37	2,36%
8	Бельгія	328,82	714,72	2,31%
9	Нідерланди	208,67	679,82	2,19%
10	Франція	508,41	612,50	1,98%
	Усього ТОП-10	25 633,83	21 351,61	68,91%
	Усього	34 185,62	30 983,31	100,00%

Окрім високого рівня концентрації кондитерського ринку за обсягами виробництва, експорту та імпорту ми також констатуємо його високу концентрацію за головними виробниками. Так, на ТОП-10 найбільших виробників солодоців за підсумками 2012 року припадає близько 55% ринку, при цьому 3 компанії базуються в США, 2 – в Швейцарії, 2 – в Німеччині та по одній в Мексиці, Японії та Італії (див. табл. 1.7). Найбільший обсяг продажів у 2012 році здійснила американська компанія *Mars Inc.*, яка представляє популярні у світі торгові марки *Mars*, *M&M's*, *Snickers*, *Dove* (шоколад), *Extra*, *Orbit* та ін.

⁵ <http://comtrade.un.org/>

Табл. 1.7. ТОП-10 кондитерських компаній за підсумками 2012 року, за даними *Candy Industry*

№	Кондитерська компанія	Чисті продажі, млрд. дол. США	Кількість працівників, тис. осіб	Кількість фабрик, од.
1	Mars Inc. (США)	16,80	32,000	51
2	Mondelēz International Inc. (США)	15,48	100,000	223
3	Barcel SA (Мексика)	14,10	3,000	3
4	Nestlé SA (Швейцарія)	12,81	281,000	443
5	Meiji Co Ltd. (Японія)	12,43	15,338	29
6	Hershey Foods Corp. (США)	6,46	14,000	8
7	Ferrero Group (Італія)	5,63	21,913	18
8	Haribo Gmbh & Co. (Німеччина)	3,03	6,000	15
9	Chocoladenfabriken Lindt & Sprüngli AG (Швейцарія)	2,79	7,779	8
10	August Storck (Німеччина)	2,27	4,500	5

Також слід зазначити, що до ренкінгу *Candy Industry* ТОП-100 кондитерських компаній світу потрапили 3 українські виробники: Кондитерська Корпорація *ROSHEN*, Виробниче об'єднання «Конті» та Кондитерська компанія АВК (18-е, 31-е, та 50-е місця відповідно) (див. табл. 1.8).

Табл. 1.8. Українські кондитерські компанії в ТОП-100 кондитерських компаній світу, за даними *Candy Industry*

№	Кондитерська компанія	Чисті продажі, млрд. дол. США	Кількість працівників, тис. осіб	Кількість фабрик
18	ROSHEN	1,28	10	6
31	Конті	0,52	10	5
50	АВК	0,28	8	4

Висока конкуренція на світовому ринку спонукає виробників кондитерської продукції шукати нові підходи для отримання популярності серед споживачів. Дослідницька компанія *Innova Market Insights*⁶ виділяє такі 10 тенденцій розвитку кондитерського ринку в 2012 році:

1. **Чистота торгової марки і репутація компанії.** На світових кондитерських ринках популярністю будуть користуватися продукти, вироблені з дотриманням усіх вимог громадських, екологічних, торговельних та інших організацій. Крім того, споживачі будуть віддавати перевагу продукції з так званим «чистим» лейблом, тобто з зазначенням того, що продукт натуральний і виготовлений з натуральних і екологічно чистих інгредієнтів.

2. **«Fair Trade».** Увесь світ останнім часом зосередився на стійкості і стабільності розвитку виробництва. Це стосується і виробництва кондитерських виробів. Останнім часом все більше кондитерських компаній стають членами таких організацій, як «Fair Trade» або «Rainforest Alliance», прагнучи поліпшити свою репутацію і підкреслити стурбованість станом природного середовища.

⁶ <http://new.innovadatabase.com>

3. Походження товару. Споживачі все більше стурбовані тим, звідки надходять ті чи інші продовольчі товари. І хоча велика кількість кондитерських компаній вже почала вказувати, звідки надходять інгредієнти, зокрема, какао, для виробництва шоколаду, аналітики впевнені, що подібна інформація повинна бути яскраво виділена. Крім того, необхідно чітко вказувати країну-виробника, оскільки це також впливає на рівень споживчого попиту. Останнім часом зріс інтерес до регіональних продуктів і традиційних національних солодошів, що об'єднаною статтю однією з основних тенденцій розвитку кондитерського ринку в 2012 році.

4. Категорія «преміум» виходить на перше місце. Виробництво продукції «преміум» стає новим трендом кондитерського ринку. Продажі дешевої кондитерської продукції останнім часом скорочуються, а активність в секторі продуктів преміум-класу, навпаки, зростає з кожним днем. Деякі виробники перекладають продукцію середнього рівня на більш високий, просуваючи її в категорію продукту преміум-класу, і це знаходить відгук у споживачів.

5. Пенсіонери також заслуговують уваги. За даними ООН, кількість літніх людей у світі до 2050 року зросте в три рази. На думку аналітиків, кондитерським компаніям уже сьогодні слід приділити увагу цій зростаючій категорії споживачів.

6. Сорок – це двадцять. Експерти стверджують, що жінки, які досягли сорокарічного віку, всіма способами намагаються повернути собі молодість. Найчастіше ця категорія споживачів активно додає темний шоколад в свій раціон, пам'ятаючи про його відмінні властивості як найсильнішого антиоксиданту.

7. Наука – основа всього. Споживачі вимагають все більш частого підтвердження корисних властивостей шоколаду, тому проведення різного роду наукових досліджень стає практично обов'язковим елементом виробничого процесу будь-якої великої кондитерської компанії. Особливу увагу слід приділяти продуктам для дітей.

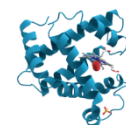
8. Нові закони стимулюють розвиток. Прийняття деяких нових законопроектів сприятливо позначається на розвитку ряду галузей. Наприклад, після введення в США заборони на використання жиру, що містить транс-ізомери жирних кислот, активізувалася харчова промисловість; після прийняття ЄС закону про дозвіл застосування в кондитерській промисловості стевії (замінника цукру) в якості натурального підсолоджувача.

9. Малі, але перспективні сектори кондитерського ринку. Невеликі кондитерські компанії можуть відмінно зайняти невеликі ніші в ще неосвоєних секторах кондитерського ринку. Наприклад, виробництво солодошів для людей, що стежать за здоровим харчуванням, або тих, кому необхідні спеціалізовані продукти.

10. Протеїновий бум. Експерти відзначають, що останнім часом на кондитерському ринку все більшу популярність здобувають енергетичні батончики і батончики з високим вмістом рослинного білка.

Таким чином, відбувається зростання світового кондитерського ринку. Головними драйверами розвитку солодкої промисловості виступають зростання загальної кількості населення на планеті та підвищення рівня доходів споживачів, що, в свою чергу веде до зростання обсягу витрат на

споживання. Найбільша ринкова частка належить європейським країнам, при цьому найбільш перспективним ринком є Азійсько-Тихоокеанський регіон, що у 2007-2012 рр. характеризувався зростанням кількості населення та ВВП в країнах, що розвиваються. За прогнозами консалтингової фірми *Lucintel*⁷, до 2018 року світовий кондитерський ринок досягне обсягу 176 млрд. дол. США з середньорічними темпами зростання 3%, причому найбільше зростання буде демонструвати шоколадний сегмент.

Тенденції українського ринку

Харчова промисловість, частка якої в загальному обсязі реалізації промислової продукції в Україні складає 18,3% за підсумками 2012 року (див. рис. 1.4), є важливою галуззю національної економіки. Протягом 2010-2012 рр. в Україні спостерігалось поступове зростання обсягу реалізації продукції харчової промисловості, і така тенденція, на нашу думку, продовжиться і надалі. Частка кондитерської галузі в реалізації харчової продукції за підсумками 2012 року склала близько 15%, при цьому лідером у даному сегменті є виробництво за видом діяльності 10.71 (виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання) (див. рис. 1.5).

Рис. 1.4. Обсяг реалізації харчової продукції в Україні, за даними Держкомстату

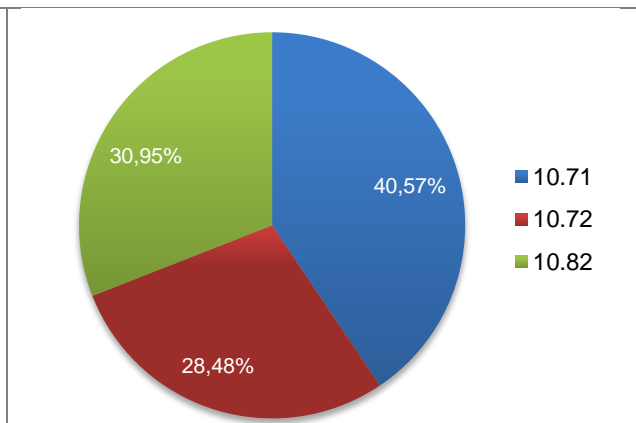

Рис. 1.5. Реалізація кондитерської продукції за основними видами діяльності у 2012 році, за даними Держкомстату

Також слід зазначити, що реалізація продукції кондитерської промисловості в Україні, за винятком борошняних виробів, характеризується яскраво вираженою сезонністю: пік продажів досягається в останні місяці року, що традиційно пов'язано з новорічними святами, а в перші місяці року відбувається спад реалізації (див. рис. 1.6).

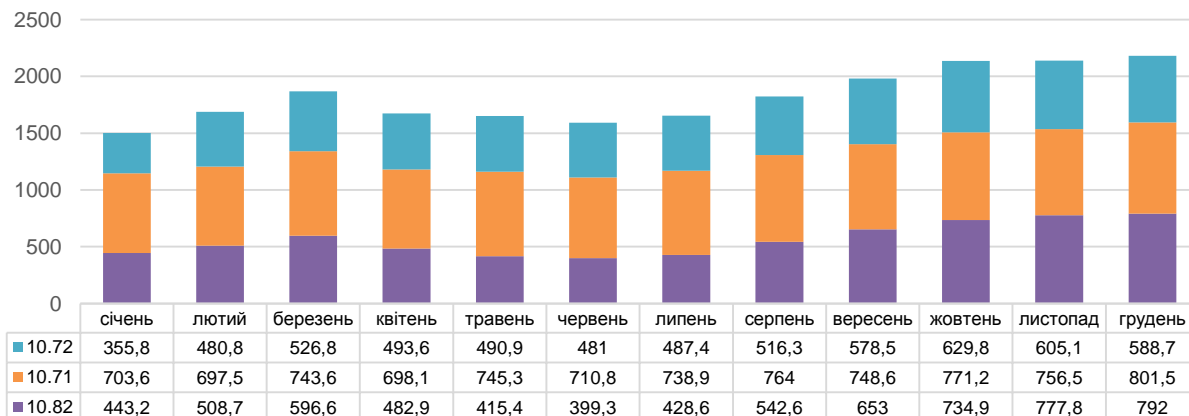

Рис. 1.6. Обсяги реалізованої кондитерської продукції в Україні в 2012 році за місяцями та видами діяльності, млрд. грн., за даними Держкомстату

⁷ <http://www.lucintel.com>

Протягом 2012 року виробництво кондитерської продукції в Україні зросло приблизно на 1%, при цьому знизився обсяг вироблених цукрових кондитерських виробів, у тому числі цукрових кондитерських виробів з умістом і без умісту какао, карамелі, а також інших цукрових кондитерських виробів (марципан, зефір, халва) – на 4,0%, 3,7% та на 25% відповідно. Зниження обсягів виробництва карамелі ми пов'язуємо з уведенням наприкінці 2011 року ввізних мит на даний вид продукції з боку Російської Федерації у розмірі 294,1 дол. США на тонну продукції, що за різними оцінками складає близько 20% від її митної вартості. Обсяги виробництва основних видів кондитерської продукції наведено в табл. 1.8.

Табл. 1.8. Виробництво основних видів кондитерської продукції, тис. т., за даними Держкомстату

Найменування продукції за НПП	Код за НПП	2011	2012	темп приросту
Торти	15.81.12.010	23 706	25 560	7,82%
Тістечка	15.81.12.020	11 265	11 917	5,79%
Пироги, пиріжки, пончики	15.81.12.040	8 632	8 196	-5,05%
Солодощі східні борошняні	15.81.12.090	184	155	-15,76%
Пряники і вироби аналогічні; печиво солодке; вафлі	15.82.12	424 507	440 076	3,67%
Пряники і вироби аналогічні	15.82.12.300	59 083	55 369	-6,29%
Печиво солодке і вафлі	15.82.12.500	365 424	384 707	5,28%
Печиво солодке і вафлі, частково чи повністю покриті шоколадом	15.82.12.530	73 114	73 629	0,70%
Шоколад та інші продукти харчові готові, з вмістом какао, у пакуваннях масою більше 2 кг				
Шоколад та інші продукти харчові готові з вмістом какао, в брикетах, пластинах чи плитках	15.84.21	16 696	17 519	4,93%
Шоколад та інші продукти харчові готові з вмістом какао, в брикетах, пластинах чи плитках	15.84.22	341 929	344 647	0,79%
Шоколад і вироби аналогічні, з начинкою чи без начинки	15.84.22.300	37 672	49 933	32,55%
Цукерки шоколадні	15.84.22.400	177 503	172 959	-2,56%
Вироби шоколадні інші	15.84.22.500	2 435	3 024	24,19%
Вироби кондитерські з цукру чи його замінників, з вмістом какао				
Вироби кондитерські з цукру чи його замінників, з вмістом какао	15.84.22.600	122 647	116 550	-4,97%
Вироби кондитерські з цукру, включаючи білий шоколад, без вмісту какао	15.84.23	228 614	220 539	-3,53%
Шоколад білий	15.84.23.300	1 925	5 092	164,52%
Вироби, покриті цукром; вироби кондитерські з желе	15.84.23.600	47 789	48 874	2,27%
Карамелі, тофі і солодощі аналогічні	15.84.23.750	88 778	85 479	-3,72%
Драже	15.84.23.800	6 626	9 639	45,47%
Вироби цукрові кондитерські інші	15.84.23.900	44 773	33 310	-25,60%

Слід зазначити, що українська кондитерська галузь є досить залежною від експорту. За оцінками асоціації Укркондпром⁸, близько 30% кондитерської продукції, виробленої в Україні, йде на зовнішні ринки. Таким чином, введення в країнах Митного союзу ввізних мит на українську кондитерську продукцію, негативно позначилось на обсягах її загального експорту (див рис. 1.8). Загальний обсяг експорту солодощів з України у 2012 році залишився на рівні 2011 року, за підсумками якого було продемонстровано 14%-відсоткове зростання даного показника.

⁸ <http://ukrkondprom.com.ua/>

Обсяги імпорту кондитерських виробів порівняно з підсумками 2012 року знизились на 1,8% (див. рис. 1.7), причому експорт солодоців в Україні значно перевищує імпорт, що пов'язано з лояльністю споживачів до вітчизняних виробників завдяки нижчим цінам на продукцію порівняно з іноземною за приблизно однакового рівня якості.

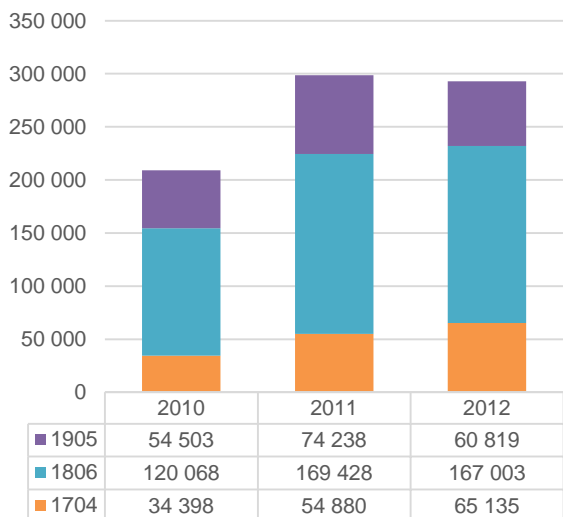

Рис. 1.7. Обсяги імпорту кондитерської продукції за видами, за даними Державної митної служби, тис. дол. США

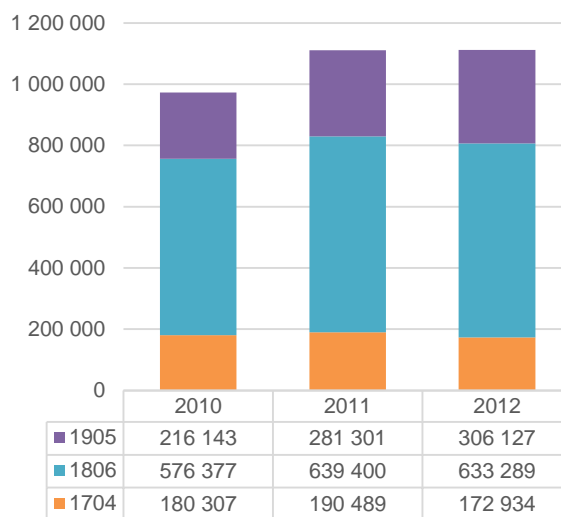

Рис. 1.8. Обсяги експорту кондитерської продукції за видами, за даними Державної митної служби, тис. дол. США

У структурі зовнішньої торгівлі кондитерською продукцією домінуючу частку займає Російська Федерація, обсяг імпорту з якої різних видів кондитерської продукції оцінюється на рівні 50,84% (цукрові кондитерські вироби), 62,23% (борошняні кондитерські вироби) та 66,02% (шоколадні кондитерські вироби) від загального імпорту солодоців (див. рис. 1.9, 1.11, 1.13). Обсяг експорту різних видів кондитерської продукції в Російську Федерацію оцінюється на рівні 54,25% (борошняні кондитерські вироби), 74,36% (шоколадні кондитерські вироби) та 46,31% (цукрові кондитерські вироби) від загального експорту солодоців (див. рис. 1.10, 1.12, 1.14).

Значні частки в структурі українського імпорту також займають такі країни, як Німеччина, Польща та Італія, в структурі експорту – Казахстан, Білорусь та Азербайджан.

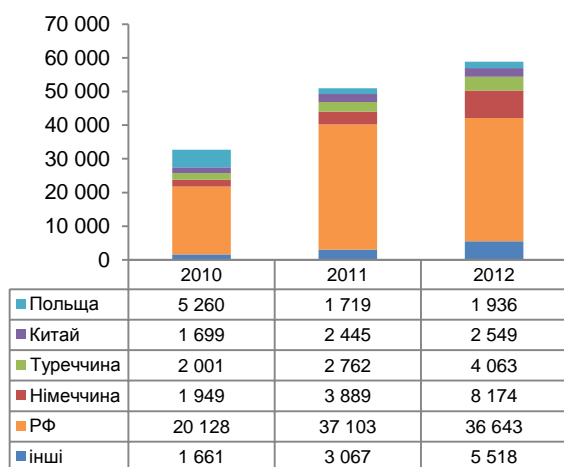

Рис. 1.9. Обсяги імпорту борошняної кондитерської продукції за країнами світу, за даними Державної митної служби, тис. дол. США

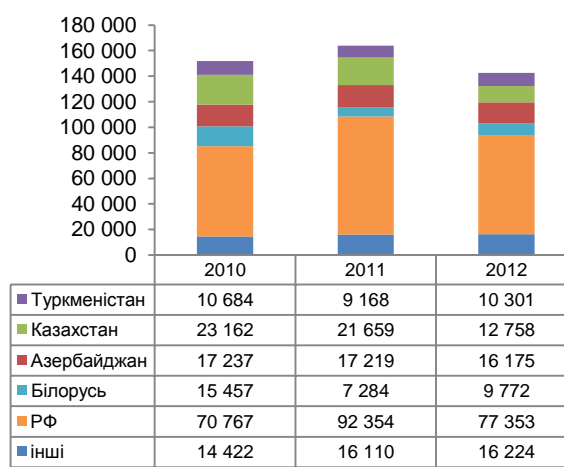

Рис. 1.10. Обсяги експорту борошняної кондитерської продукції за країнами світу, за даними Державної митної служби, тис. дол. США

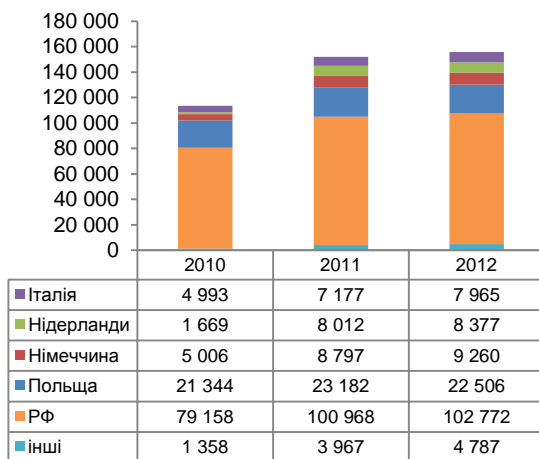

Рис. 1.11. Обсяги імпорту шоколадної кондитерської продукції за країнами світу, за даними Державної митної служби⁹, тис. дол. США

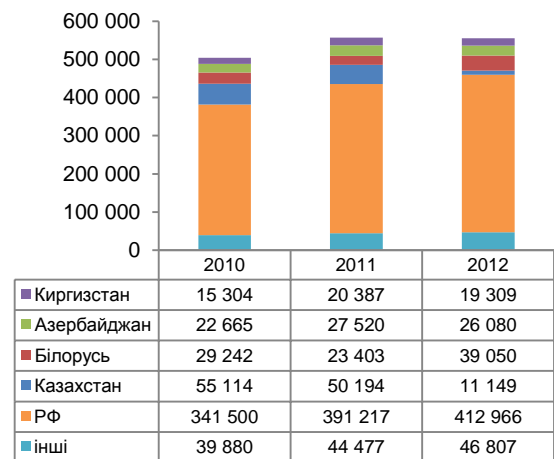

Рис. 1.12. Обсяги експорту шоколадної кондитерської продукції за країнами світу, за даними Державної митної служби, тис. дол. США

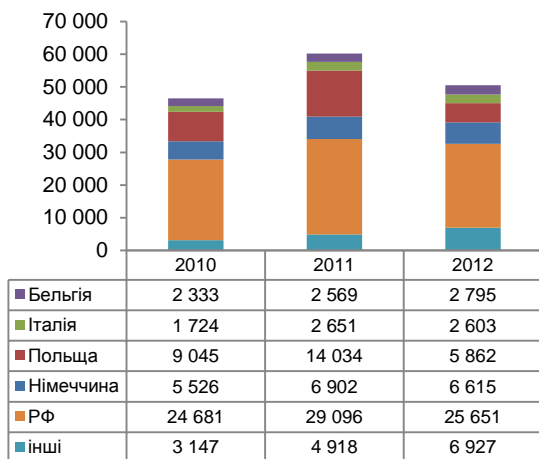

Рис. 1.13. Обсяги імпорту цукрової кондитерської продукції за країнами світу, за даними Державної митної служби, тис. дол. США

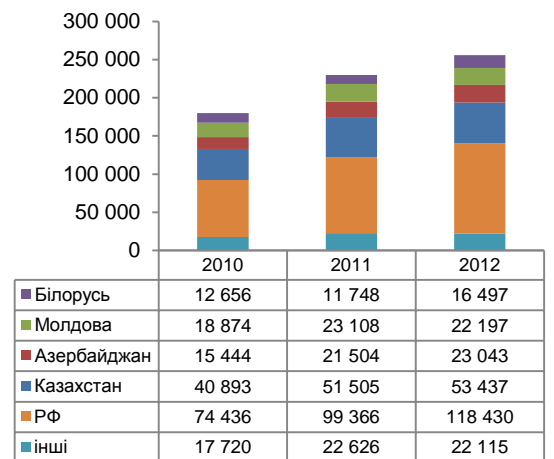

Рис. 1.14. Обсяги експорту цукрової кондитерської продукції за країнами світу, за даними Державної митної служби, тис. дол. США

Таким чином, зважаючи на запровадження торгівельних обмежень, українська кондитерська галузь у 2012 році працювала в умовах пошуку нових ринків. Так, українська карамель знайшла попит на ринках країн Південно-Східної Азії. При цьому вітчизняні виробники і надалі випускають карамель, оскільки даний вид продукції належить до найбільш дешевої цукеркової групи та продовжує користуватись високим попитом серед жителів України та країн СНД.

Для уникнення експортних обмежень, ще після першого введення ввізного мита на карамель, українські кондитерські компанії (Roshen, Конті) відкрили власні виробництва на території Російської Федерації. При цьому європейський ринок солодощів є поки що закритим для українських виробників, зважаючи на високі митні тарифи (35-48%) та різні підходи до сертифікації продукції. Що стосується внутрішнього ринку, то його розвиток стримується зниженням купівельної спроможності населення на тлі погіршення економічної ситуації в країні.

⁹ <http://arc.customs.gov.ua/>

2. Аналіз основних гравців на ринку

Основні відомості про гравців на ринку

Кондитерська Корпорація «ROSHEN» посідає 18-у сходинку у ренкінгу *Candy Industry Top 100*. Під брендом «ROSHEN» виробляється до 200 видів кондитерських виробів (шоколадні і желейні цукерки, карамель, шоколад, печиво, вафлі, бісквітні рулети і торти). Загальний обсяг виробництва продукції досягає 450 тис. т на рік. Головний офіс Корпорації розташований у м. Київ. До складу Корпорації входять чотири українські фабрики (Київська, два виробничі майданчики у Вінниці, Маріупольська і Кременчуцька); два виробничі майданчики Липецької кондитерської фабрики (Росія), Клайпедська кондитерська фабрика (Литва), *Bonbonetti Choco Kft* (Будапешт, Угорщина), а також масломолочний комбінат «Бершадьмолоко».

Компанія «КОНТІ» посідає 31-у сходинку у ренкінгу *Candy Industry Top 100*. За даними, розміщеними на сайті компанії¹⁰, частка «КОНТІ» в загальному обсязі виробництва кондитерських виробів в Україні становить 14%. Щомісяця на фабриках групи виготовляється 17 тис. т продукції – близько 11 тис. тонн на Україні і 6 тис. тонн в Росії. Щорічно компанія експортує близько 30 % виробленої продукції. Асортимент продукції групи «КОНТІ» складають шоколадні цукерки, печиво, батончики, вафлі, карамель та ін. Головний офіс компанії розташований у м. Донецьк. До складу виробничого об'єднання «КОНТІ» входять Донецька кондитерська фабрика, Костянтинівська кондитерська фабрика, Горлівська кондитерська фабрика, Курська кондитерська фабрика, ЗАТ «Конті-Рус» в Росії.

Компанія «АВК» посідає 50-у сходинку у ренкінгу *Candy Industry Top 100*. За даними, розміщеними на сайті компанії¹¹, на ринку України «АВК» – лідер у категорії шоколадних цукерок. Візитними картками компанії у категорії шоколадних цукерок є такі торгові марки, як «Парижель», «Королівський Шедевр», «Доміор», «Королівський Шарм», «Кремо», «Трюфель оригінальний», «Шоколадна ніч», «Гулівер» та ін. До складу «АВК» входять 3 кондитерські фабрики, розташовані в Донецьку, Дніпропетровську і Луганську.

Корпорація «Бісквіт-Шоколад» – один з найбільших в Україні виробників кондитерської продукції. За даними, розміщеними на сайті компанії¹², «Бісквіт-Шоколад» посідає четверте місце в Україні за обсягами виробництва і реалізації продукції. Компанія постачає продукцію більш ніж в 20 країн світу з питомою вагою експорту близько 30%. До складу корпорації входять два виробничих підприємства: ПАТ «Харківська бісквітна фабрика» та ПАТ «Кондитерська фабрика «Харків'янка».

Житомирська кондитерська фабрика «ЖЛ», за даними, розміщеними на сайті компанії¹³, входить до п'ятірки лідерів кондитерського ринку України. ТДВ «ЖЛ» виробляє продукцію під трьома торговими марками – ТМ ЖЛ, ТМ *Doma*, ТМ *Optimix*. Продукція компанії успішно експортується в Німеччину, Ізраїль, Росію, Молдову, США, Естонію, Латвію, Азербайджан та ін.

Компанія Nestlé належить до найбільших компаній світу у сфері виробництва продуктів харчування. На українському кондитерському ринку компанія представлена львівською кондитерською фабрикою «Світоч».

ПАТ «Крафт Фудз Україна» — українське підприємство, що належить до групи компаній «*Mondelēz International*» – однієї з найбільших у світі компанії-виробника шоколадної продукції, печива та цукерок, а також другого найбільшого у світі виробника жувальної гумки. На українському ринку кондитерської продукції ПАТ «Крафт Фудз Україна» представлена Тростянецькою шоколадною фабрикою «Україна».

¹⁰ <http://www.konti.com>

¹¹ <http://www.avk.ua/>

¹² <http://www.biscuit.com.ua/>

¹³ <http://www.sladosti.com.ua/>

ПАТ «Полтавакондитер» представлена на українському ринку торговою маркою «Dominic». За даними на сайті компанії, виробнича потужність її цехів складає більше 200 тонн продукції на добу. Асортиментний ряд продукції ТМ «Домінік» налічує понад 300 найменувань кондитерських виробів.

ПрАТ «КФ «Лагода», за даними, розміщеними на сайті компанії¹⁴, її частка у виробництві вафель і печива на українському ринку складає 6,5%. Асортимент містить 140 найменувань, в тому числі «Артек», «До чаю», «Браво», «Тет», «Чорний принц» та ін. Станом на 18.10.2013 р. довгостроковий кредитний рейтинг облігаційного випуску ПрАТ КФ «Лагода» підтримується НРА «Рюрік» на рівні uaBBB– інвестиційної категорії¹⁵.

ЗАТ «Одесакондитер» випускає понад 300 найменувань кондитерських виробів, зокрема цукерки «Одеські», «Біла акація», «Рушничок», «Тарас Бульба», «Садок вишневий», «Метеорит», «Пушкінський платан» та ін.

Фінансовий аналіз основних гравців на ринку

У даному розділі здійснено фінансовий аналіз українських кондитерських виробників на основі річної фінансової звітності емітентів цінних паперів, розміщеної в загальнодоступній інформаційній базі даних НКЦПФР¹⁶. При цьому слід зазначити, що звітність окремих кондитерських компаній (ВО «КОНТІ», ПрАТ «АВК», ТОВ «Крафт-Фудз Україна») подана у консолідованій формі. У зв'язку з цим, з метою уникнення неадекватних значень, при аналізі не враховувались фінансово-економічні показники ТОВ «Крафт-Фудз Україна», які сформовані за рахунок діяльності не тільки на кондитерському ринку України, а й в інших сегментах харчової промисловості. Також при аналізі не розглядались показники Житомирської кондитерської фабрики «ЖЛ», яка змінила організаційно-правову форму та не подає річну звітність емітента цінних паперів, і показники Клайпедської та Липецької кондитерських фабрик.

Станом на 01.01.2013 р. найбільший обсяг активів мали ВО «КОНТІ» (3,09 млрд. грн.), ПрАТ «АВК» (2,35 млрд. грн.) та ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика» (2,24 млрд. грн.) (див. рис. 2.1). При цьому найбільший обсяг основних засобів (1,82 млрд. грн.) мала Вінницька КФ за рахунок новозбудованого виробничого майданчика.

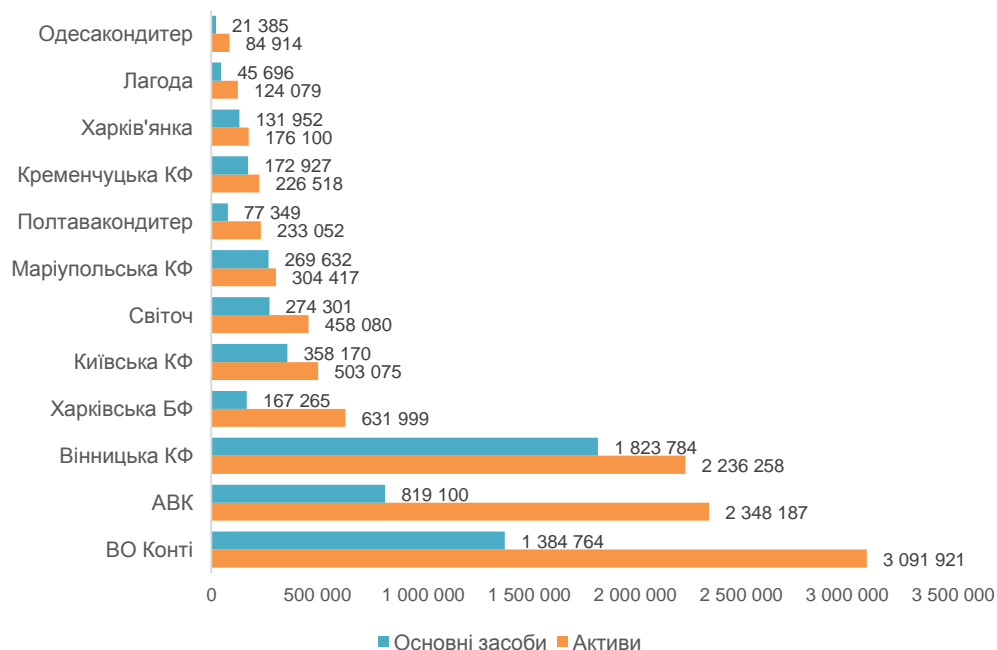

Рис. 2.1. Активи та основні засоби кондитерських підприємств, тис. грн.

¹⁴ <http://lagoda.com.ua/>

¹⁵ Персональна сторінка ПрАТ «КФ «Лагода» на сайті НРА «Рюрік»: <http://rurik.com.ua/credit-ratings/lagoda>

¹⁶ <http://smida.gov.ua/>

Загалом, обсяг необоротних активів українських кондитерських підприємств перевищує обсяг оборотних (див. табл. 2.1). При цьому підприємства Кондитерської корпорації «ROSHEN» (Вінницька КФ, Київська КФ, Маріупольська КФ та Кременчуцька КФ) мають обсяг необоротних активів більший, ніж оборотних.

Табл. 2.1. Активи кондитерських підприємств, тис. грн.

Підприємство	Необоротні активи	Оборотні активи	Витрати майбутніх періодів	Необоротні активи та групи вибуття	Усього активів
ВО Конті	1 397 934	1 693 135	841	11	3 091 921
АВК	922 333	1 425 636	218	0	2 348 187
Вінницька КФ	2 172 928	63 171	159	0	2 236 258
Харківська БФ	293 483	338 399	115	2	631 999
Київська КФ	375 383	127 298	394	0	503 075
Світоч	299 710	158 370	0	0	458 080
Маріупольська КФ	269 796	34 621	0	0	304 417
Полтавакондитер	87 973	145 079	0	0	233 052
Кременчуцька КФ	172 927	53 591	0	0	226 518
Харків'янка	148 728	26 920	247	205	176 100
Лагода	51 554	72 525	0	0	124 079
Одесакондитер	24 086	60 805	23	0	84 914

У структурі необоротних активів розглядуваних кондитерських виробників найбільшу частку займають основні засоби, що є характерним для виробничих підприємств (див. табл. 2.2). Також слід відзначити значний обсяг незавершеного будівництва в необоротних активах Вінницької КФ, що, як уже зазначалось, пов'язано з будівництвом нових виробничих потужностей.

Табл. 2.2. Необоротні активи кондитерських підприємств, тис. грн.

	Нематеріальні активи	Незавершене будівництво	Основні засоби	Довгострокові фінансові інвестиції	Довгострокова дебіторська заборгованість	Інші активи	Усього необоротних активів
Вінницька КФ	451	348 691	1 823 784	2	0	0	2 172 928
ВО Конті	9 133	3 643	1 384 764	4	390	0	1 397 934
АВК	12 851	12 122	819 100	65 792	12 374	94	922 333
Київська КФ	571	16 621	358 170	21	0	0	375 383
Світоч	83	25 326	274 301	0	0	0	299 710
Харківська БФ	3 262	1 100	167 265	109 570	12 026	307	293 483
Маріупольська КФ	164	0	269 632	0	0	0	269 796
Кременчуцька КФ	0	0	172 927	0	0	0	172 927
Харків'янка	412	16 361	131 952	0	0	0	148 728
Полтавакондитер	808	7 072	77 349	0	399	4 690	90 318
Лагода	123	0	45 696	5 735	0	0	51 554
Одесакондитер	116	207	21 385	2 378	0	0	24 086

У структурі оборотних активів кондитерських підприємств України переважає дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (див. табл. 2.3), що пов'язано зі специфікою роботи з роздрібними торговельними мережами, які характеризуються доволі низькою платіжною дисципліною та здійснюють розрахунки за поставлену продукцію, як правило, протягом 2-3 місяців. Також слід відзначити здійснення ВО «КОНТІ» поточних фінансових інвестицій на суму близько 400 млн. грн., що є нетиповим для підприємств галузі.

Табл. 2.3. Структура оборотних активів кондитерських підприємств, тис. грн.

	Виробничі запаси	Незавершене виробництво	Готова продукція	Товари	Дебіторська заборгованість за ТРП	Дебіторська заборгованість за розрахунками	Інша поточна дебіторська заборгованість	Поточні фінансові інвестиції	Грошові кошти та їх еквіваленти	Інші оборотні активи	Усього оборотних активів
ВО Конті	158 997	10 315	86 679	14 778	615 330	314 795	12 354	404 212	75 317	358	1 693 135
АВК	207 026	4 853	153 589	269	609 344	130 135	270 428	0	44 582	5 410	1 425 636
Харківська БФ	100 446	63	23 078	295	152 816	52 613	714	0	7 993	450	338 399
Світоч	129 332	4 834	697	0	74 581	19 080	208	0	399	0	158 370
Полтавакондитер	33 227	1 293	15 794	54	53 269	29 980	7 551	0	2 583	1 328	145 079
Київська КФ	7 975	52	0	4 400	104 353	9 654	823	0	41	0	127 298
Лагода	7 576	0	7 652	6 740	41 618	6 576	1 818	0	116	429	72 525
Вінницька КФ	22 832	0	0	2 613	3 422	28 175	839	0	245	5 045	63 171
Одесакондитер	18 043	1 881	8 239	0	22 427	5 611	0	0	4 604	0	60 805
Кременчуцька КФ	6 724	0	0	0	42 393	53	4 359	0	62	0	53 591
Маріупольська КФ	5 727	0	0	14	24 972	3 287	610	0	11	0	34 621
Харків'янка	2 962	0	0	148	19 099	1 813	211	0	206	2 481	26 920

Пасиви підприємств кондитерської галузі формуються переважно за рахунок власного капіталу та поточних зобов'язань, причому обсяг останніх є доволі значним (див. табл. 2.4). Зокрема, в структурі пасивів 4 фабрик «ROSHEN» поточні зобов'язання переважають над власним капіталом. У структурі пасивів «КОНТІ» та «АВК» значною є частка довгострокових зобов'язань.

Табл. 2.4. Структура пасивів кондитерських підприємств, тис. грн.

	Власний капітал	Забезпечення наступних виплат та платежів	Довгострокові зобов'язання	Поточні зобов'язання	Доходи майбутніх періодів	Усього пасивів
ВО Конті	1 292 069	56 710	1 235 368	507 773	1	3 091 921
АВК	782 539	3 747	866 313	695 588	0	2 348 187
Вінницька КФ	676 271	6 464	111 064	1 442 459	0	2 236 258
Харківська БФ	537 677	1 209	0	93 113	0	631 999
Київська КФ	197 695	10 790	0	294 590	0	503 075
Світоч	367 449	0	5 544	85 087	0	458 080
Маріупольська КФ	141 834	887	18 849	142 847	0	304 417
Полтавакондитер	184 775	213	370	47 694	0	233 052
Кременчуцька КФ	92 905	1 525	16 189	115 899	0	226 518
Харків'янка	108 748	759	1 490	65 103	0	176 100
Лагода	59 776	30	10 917	53 356	0	124 079
Одесакондитер	63 798	0	0	21 116	0	84 914

Незважаючи на високу питому вагу зобов'язань в пасивах, в цілому за кондитерською галуззю можна констатувати прийнятні, як для виробничих підприємств, значення показника фінансової стійкості (див. рис. 2.2). При цьому найменшим є значення коефіцієнта фінансової стійкості для окремих підприємств «ROSHEN» (Вінницька КФ та Київська КФ), що складає 0,30 та 0,34 відповідно. Найвищою фінансовою стійкістю характеризуються Харківська бісквітна фабрика та фабрика «Світоч», для яких значення коефіцієнта складає 0,85 та 0,80 відповідно.

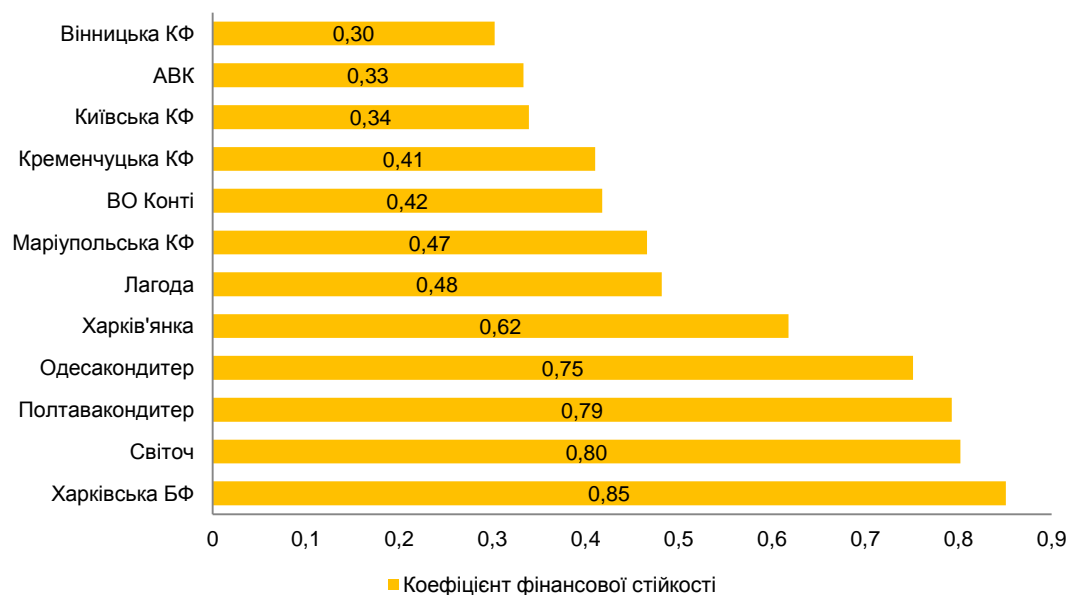

Рис. 2.2. Коефіцієнт фінансової стійкості за кондитерськими підприємствами, тис. грн.

За фінансовими результатами лідерами за підсумками 2012 року стали «КОНТІ», «АВК» та Вінницька КФ, чистий прибуток яких склав 268,34 млн. грн., 166,87 млн. грн. та 67,73 млн. грн. відповідно (див. табл. 2.5). Слід зазначити, що усі розглядувані підприємства, окрім ЗАТ «Одесакондитер», завершили 2012 рік з позитивним фінансовим результатом, що в цілому свідчить про наявність сприятливих умов для ведення великого кондитерського бізнесу в Україні.

Табл. 2.5. Показники фінансово-економічної ефективності кондитерських підприємств, тис. грн.

	Чистий дохід від реалізації	ЕБИТДА	Чистий прибуток/збиток
ВО Конті	3 393 051	588 023	268 343
АВК	3 090 077	304 137	166 868
Світоч	989 053	72 148	41 252
Харківська БФ	885 144	77 036	54 953
Київська КФ	671 554	72 300	3 792
Вінницька КФ	510 499	150 037	67 725
Полтавакондитер	363 463	22 984	7 720
Лагода	258 166	31 249	1 743
Харків'янка	196 709	25 890	5 100
Кременчуцька КФ	189 882	15 258	927
Одесакондитер	154 522	-3 651	-8 943
Маріупольська КФ	152 852	24 764	11 368

При аналізі боргового навантаження кондитерських виробників не враховувались показники Київської КФ та ЗАТ «Одесакондитер», у яких значення чистого боргу приймало від'ємні (сприятливі) значення. В цілому, боргове навантаження на підприємства кондитерської галузі перебуває на середньому рівні (див. рис. 2.3). Найвищим є боргове навантаження ПрАТ «АВК», для якого відношення «чистий борг / ЕБИТДА» складає 3,54, а відношення «чистий борг / власний капітал» – 1,38, таким чином наявного обсягу власного капіталу та генерованої виручки недостатньо для покриття взятих підприємством зобов'язань. Низьким борговим навантаженням характеризується фінансово-господарська діяльність ПАТ «Полтавакондитер», кондитерської фабрики «Світоч» та підприємств «Бісквіт-шоколад» (Харківська БФ та кондитерська фабрика «Харків'янка»).

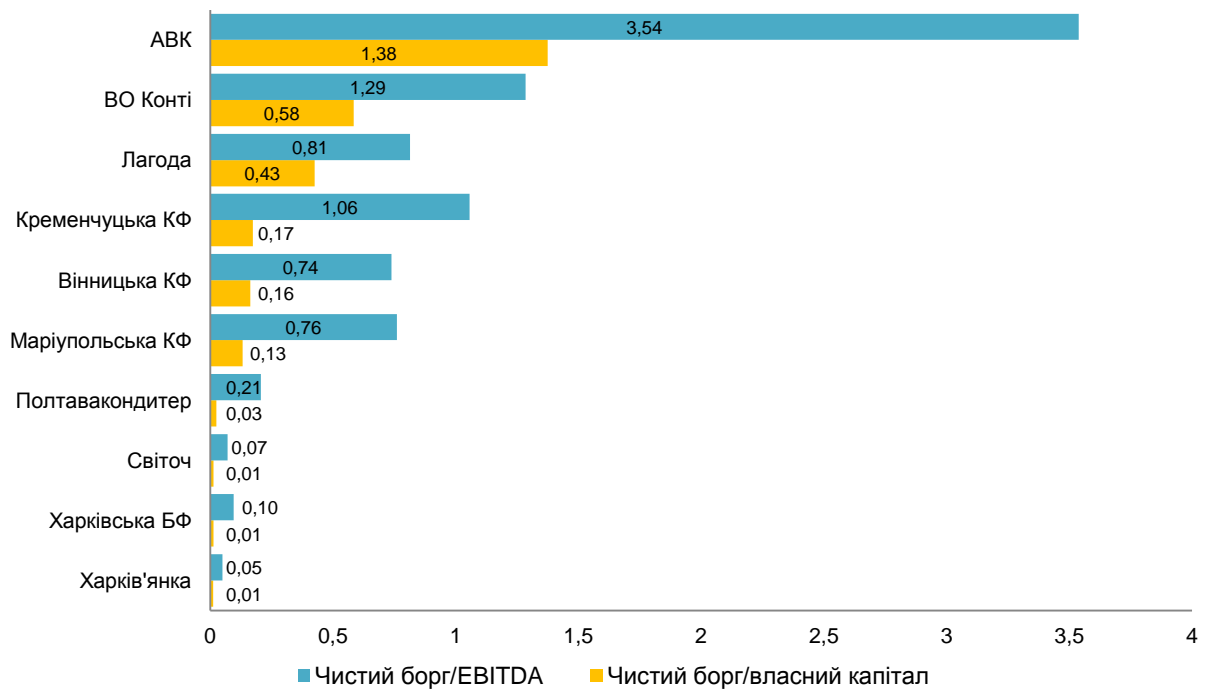

Рис. 2.3. Показники чистого боргу кондитерських підприємств

При аналізі рентабельності не враховувались показники ЗАТ «Одесакондитер», яке за результатами 2012 року отримало збиток. В цілому, рентабельність діяльності українських кондитерів перебуває у прийнятних межах (див. рис. 2.4). Найвищу рентабельність власного капіталу (ROE) мають ВО «КОНТІ» та ПрАТ «АВК» (20,77% та 21,32% відповідно). Деяко нижчим, проте високим показником ROE характеризується діяльність фабрики «Світоч», Харківської БФ та Вінницької КФ (11,23%, 10,22% та 10,01% відповідно). Київська та Кременчуцька кондитерські фабрики мають низькі показники рентабельності власного капіталу (0,34% та 1,00% відповідно). Лідерами за рентабельністю активів (ROA) за підсумками 2012 року були фабрика «Світоч», ВО «КОНТІ» та «АВК», показник ROA для яких склав 9,01%, 8,70% та 8,68% відповідно. Як і за рентабельністю власного капіталу, так і рентабельністю активів, низькі показники продемонстрували Київська та Кременчуцька фабрики (0,12% та 0,41% відповідно).

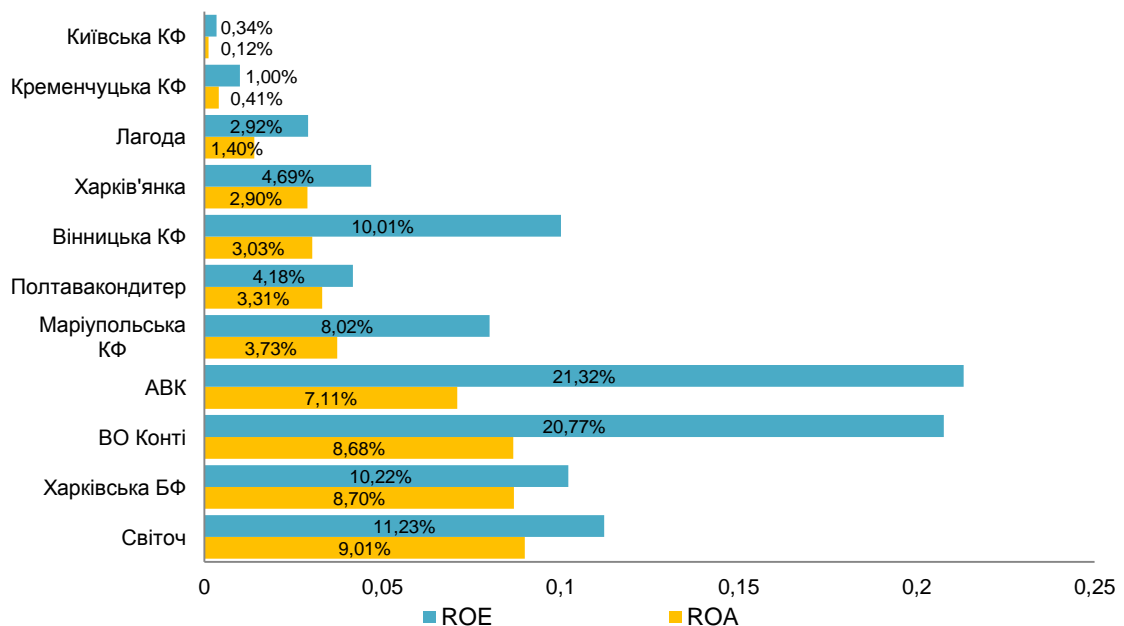

Рис. 2.4. Показники рентабельності кондитерських підприємств

У структурі операційних витрат українських кондитерів переважають матеріальні витрати та витрати на оплату праці (див. табл. 2.6). Найбільшою питомою вагою матеріальних витрат характеризується операційна діяльність фабрики «Світоч» (88,53%) найнижчою – діяльність Вінницької КФ (3,63%). При цьому найвищу питому вагу витрат на оплату праці в структурі операційних витрат мають фабрики корпорації «ROSHEN». Найменше на оплату праці витрачають «АВК» та «Світоч» (2,04% та 3,68% відповідно).

Табл. 2.6. Структура операційних витрат кондитерських підприємств

	Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Амортизація	Інші операційні витрати
АВК	81,78%	2,04%	0,45%	2,65%	13,08%
ВО Конті	62,52%	9,39%	2,65%	4,23%	21,21%
Світоч	88,53%	3,68%	1,73%	2,86%	3,19%
Київська КФ	46,88%	26,23%	9,53%	9,78%	7,58%
Харківська БФ	74,57%	9,91%	3,87%	2,97%	8,68%
Вінницька КФ	3,63%	31,00%	11,13%	17,08%	37,15%
Полтавакондитер	70,38%	13,88%	5,11%	2,96%	7,67%
Лагода	56,37%	11,97%	4,42%	2,16%	25,09%
Кременчуцька КФ	50,26%	25,03%	9,13%	7,54%	8,05%
Одесакондитер	71,53%	16,50%	6,00%	3,11%	2,86%
Маріупольська КФ	20,37%	42,44%	15,45%	12,81%	8,94%
Харків'янка	31,62%	36,96%	13,64%	12,90%	4,88%

Ліквідність підприємств галузі в цілому перебуває на достатньому рівні, за винятком 4 фабрик компанії «ROSHEN» та фабрики «Харків'янка», обсяги ліквідних активів яких, на нашу думку, є недостатніми для повних та своєчасних розрахунків за поточними зобов'язаннями (див. табл. 2.7). При цьому слід зазначити, що усі розглядувані підприємства, за винятком ВО «КОНТІ» та ЗАТ «Одесакондитер», характеризуються дуже низькою абсолютною ліквідністю, що спричинено невеликими обсягами найбільш ліквідних активів (грошові кошти, поточні фінансові інвестиції) на їх балансах.

Табл. 2.7. Показники ліквідності кондитерських підприємств

	коефіцієнт абсолютної ліквідності	коефіцієнт швидкої ліквідності	коефіцієнт загальної ліквідності
Харківська БФ	0,085	2,308	3,636
ВО Конті	0,944	2,832	3,336
Полтавакондитер	0,054	1,987	3,042
Одесакондитер	0,218	1,547	2,881
АВК	0,064	1,524	2,050
Світоч	0,005	0,843	1,861
Лагода	0,002	1,074	1,359
Кременчуцька КФ	0,001	0,404	0,462
Київська КФ	0,000	0,406	0,433
Харків'янка	0,003	0,375	0,420
Маріупольська КФ	0,000	0,202	0,242
Вінницька КФ	0,000	0,028	0,044

3. Проблеми та перспективи розвитку галузі

Враховуючи поточний стан справ у кондитерській галузі України, можна виділити наступні проблеми та перспективи її розвитку:

1. **Сировина.** Процес виробництва кондитерської продукції є досить матеріаломістким, що зумовлює значну чутливість виробників до стану ринків цукру та какао-бобів. Останні є імпортною сировиною, таким чином, вітчизняні кондитери є досить чутливими до валютних ризиків. Також слід зазначити, що в 2013 році можна очікувати деяке послаблення позицій українських виробників у шоколадному сегменті. Це пов'язано з тим, що 19 вересня 2013 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до Митного тарифу України», згідно з яким Митний тариф перебудовується на основі гармонізованої системи кодування ГС-2012, якою користуються в більшості країн світу, в тому числі в ЄС. При цьому Закон передбачає підвищення з 5% до 10% ставок ввізного мита на ряд товарних позицій, що виступають сировиною для кондитерської галузі (какао-порошок), а також на кондитерське обладнання (печі хлібопекарські та кондитерські). Підвищення вартості сировини та обладнання відповідним чином має відобразитись на вартості продукції.

Що стосується ринку цукру, то він характеризується високим ступенем державного регулювання, що негативно позначається на його учасниках. При цьому слід зазначити, що виробництво борошняної та цукрової кондитерської продукції цілком забезпечується вітчизняною сировиною.

2. **Експорт.** Як уже зазначалось, українська кондитерська галузь є залежною від експорту, тому запровадження торговельних обмежень з боку країн Митного союзу негативно впливає на її динаміку та зумовлює пошук нових ринків. Українські виробники також наражаються на високі політичні ризики, підтвердженням чому слугує заборона в серпні 2013 року на ввезення продукції компанії «ROSHEN» на територію Російської Федерації. При цьому в разі підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС, відповідно до якої митні тарифи країн Євросоюзу на українську продукцію суттєво знижуються, для вітчизняних кондитерів відкриється найбільш місткий регіональний ринок, що стимулюватиме вітчизняну галузь до нарощування обсягу виробництва.

З іншого боку, кондитерський ринок Євросоюзу є досить насиченим, що потребує від українських виробників розширення власного асортименту, а також приведення якості продукції до європейських стандартів, причому для конкурування з європейською продукцією не тільки на зовнішньому ринку, а й на внутрішньому. При цьому вітчизняні кондитери поступово відкривають виробничі майданчики на території інших країн, таким чином кондитерська галузь має всі шанси стати першою транснаціоналізованою в Україні.

Ще одним фактором, що стримує розвиток вітчизняної кондитерської галузі є проблеми з поверненням ПДВ. Враховуючи, що на експорт іде близько 30% кондитерської продукції, даний факт негативно відображається на забезпеченні діяльності українських кондитерів оборотними коштами.

3. **Споживачі.** Рівень споживання кондитерських виробів в Україні є значно нижчим, ніж у країнах ЄС, що зумовлюється низьким порівняно з європейським рівнем доходу. Покращення економічної ситуації в Україні опосередковано дасть поштовх для розвитку, в першу чергу, шоколадного сегменту, продукція якого, зважаючи на більш високу вартість, поступається в споживачьких уподобаннях продукції цукрового сегменту. При цьому останнім часом попитом на вітчизняному ринку користуються складні (комбіновані) кондитерські вироби.

4. **Збут продукції.** Однією з проблем реалізації кондитерської продукції в Україні є складні відносини кондитерів з роздрібними мережами. Враховуючи дефіцит торгових площ та невелику кількість великих торговельних мереж, останні здатні диктувати кондитерам свої умови. При цьому, як уже зазначалось, платіжна дисципліна контрагентів є низькою, і кондитери вимушені співпрацювати з ритейлерами в умовах постійного товарного безвідсоткового довгострокового

кредитування. Дані питання має врегулювати прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання внутрішньої торгівлі».

5. Розподіл ринку. Наразі кондитерський ринок України є висококонкурентним та насиченим. Більшу частину продукції виробляють та реалізують 5-10 кондитерських компаній. На нашу думку, у наступні декілька років рівень концентрації українського кондитерського ринку підвищуватиметься, оскільки головною передумовою розвитку галузі є удосконалення виробництва, що потребує значних капітальних інвестицій, які є непосильними для дрібних кондитерських виробників.

Огляд підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Державного комітету статистики України (режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>), річної звітності емітентів цінних паперів, розміщеної в загальнодоступній інформаційній базі даних НКЦПФР (режим доступу: <http://smida.gov.ua/>), даних та матеріалів асоціації *Candy Industry* (режим доступу: <http://www.candyindustry.com/>), CAOБISCO (режим доступу: <http://caobisco.eu/>), Укркондпром (режим доступу: <http://ukrkondprom.com.ua/>), а також даних та матеріалів, розміщених на офіційних сайтах підприємств.

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік», к.е.н.,
Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76.

Відповідальний аналітик:

Фінансовий аналітик НРА «Рюрік»,
Ткаченко Микола Анатолійович, тел. (044) 484-00-53, вн. 109.

Огляд підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних НБУ (режим доступу: <http://bank.gov.ua>), НКЦПФР (режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>), Міністерства фінансів України (режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>), Державного комітету статистики України (режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>), Української асоціації інвестиційного бізнесу (режим доступу: <http://www.uaib.com.ua>), фондової біржі ПФТС (режим доступу: <http://www.pfts.com>), Української біржі (режим доступу: <http://www.ux.ua>), фондової біржі «Перспектива» (режим доступу: <http://fbp.com.ua>), інформаційного агентства Cbonds (режим доступу: <http://www.cbonds.info>). За більш детальною інформацією з питань макроекономічних та галузевих оглядів звертайтеся до офіційного сайту НРА «Рюрік» (<http://rurik.com.ua>) або за телефоном (044) 383-04-76.

НРА «Рюрік» надає Вам право копіювати документи, надруковані або опубліковані на офіційному сайті, тільки для некомерційного використання в межах Вашої організації виключно за умови посилання на НРА «Рюрік» як джерело інформації. Користуючись цим правом, Ви погоджуєтеся, що дія визначених тут авторських і суміжних прав поширюється на будь-яку зроблену в такий спосіб копію цих документів. Кожен опублікований НРА «Рюрік» документ може містити також й інші положення про охорону прав власності й авторських прав щодо цього документа. Крім вищезазначеного, ніщо з наведеного тут не може означати передачі будь-кому будь-яким чином будь-яких авторських чи суміжних прав НРА «Рюрік» або третій стороні. Будь-який продукт, процес або технологія, зазначена в цьому документі, може бути об'єктом інших прав інтелектуальної власності НРА «Рюрік» і може не бути ліцензованою.

Ця публікація надається за принципом «як є», без жодних гарантій, прямих або непрямих включно, але не обмежуючись непрямими гарантіями її товарної цінності, придатності для певних цілей або відсутності порушення авторських прав.

Будь-яка публікація НРА «Рюрік» може містити неточності й помилки. У публікації можуть вноситися зміни, які відображаються в наступних виданнях цих публікацій. НРА «Рюрік» може в будь-який момент без попереднього повідомлення вносити покращення та зміни в описану в цих публікаціях інформацію.

Якщо особа, що ознайомила з змістом опублікованого документа НРА «Рюрік» надсилає електронною поштою чи будь-яким іншим способом питання, коментарі, припущення й т. ін. щодо змісту документа НРА «Рюрік», вони вважаються не конфіденційними й НРА «Рюрік» не несе стосовно цієї інформації жодних зобов'язань і має право вільно використовувати, відтворювати, поширювати таку інформацію без будь-яких обмежень.

Далі, НРА «Рюрік» має право вільно використовувати отримані таким чином ідеї, ноу-хау й технології в будь-яких цілях включно, але не обмежуючись розробкою, виробництвом і маркетингом продуктів і послуг, де використовуються ці ідеї.

Всі права захищені. НРА «Рюрік» не несе відповідальності за статистичні дані, взяті з офіційних сайтів державних органів України або інших юридичних осіб.

НРА «Рюрік»

☎ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема, 52а

+38 (044) 383 0476, +38 (044) 484 0053

e-mail: info@rurik.com.ua

www: rurik.com.ua